

Aluehallintovirasto

Epäilyttävästä liiketoimesta ilmoittaminen

Ohje ilmoitusvelvollisille

ESAVI/10841/2021

Sisällysluettelo

Muistilista epäilyttävistä liiketoimista	6
1. Ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta	7
1.1. Epäilyttävä liiketoimi	7
1.2. Mikä on ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta – ja mikä se ei ole	8
1.3. Miten ilmoitus tehdään?	8
1.4. Mistä ilmoitan?	9
2. Kiinteistön- ja vuokrahuoneistojen välittäjät	10
Tapausesimerkkejä	11
3. Kirjanpitäjät	12
Tapausesimerkkejä	13
4. Oikeudelliset palvelut	14
Tapausesimerkit	15
5. Yrityspalvelut	16
Tapausesimerkit	16
6. Panttilainauslaitokset	18
Tapausesimerkit	19
7. Rahoituspalvelujen tarjoajat, luotonantajat ja valuutanvaihtajat	20
Tapausesimerkit	21
8. Perintätoimistot	22
Tapausesimerkit	23
9. Taide- ja tavarakauppiaat	24
Tapausesimerkit tavarakauppa	25
Tapausesimerkit taiteen myynti	25
10. Veroneuvojat	27
Tapausesimerkit	27

MUISTILISTA

Ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta on viranomaiselle arvokas vihjetieto, jolla ilmoittaja vinkkaa havaitsemastaan poikkeuksellisesta toiminnasta. Ilmoituksen tekemisessä ei ole kyse rikosilmoituksesta!

- 1. Laadi omaan toimintaasi sopiva riskiarvio rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi.**
- 2. Tunnista asiakkaasi ja todenna tämän henkilöllisyys.**
- 3. Tunne asiakkaasi ja tämän toiminta sekä seuraa toimintaa jatkuvasti epäilyttävien liiketoimien havaitsemiseksi.**
- 4. Rekisteröidy KRP:n rahanpesun selvittelykeskuksen GoAML-ilmoitussovelluksen käyttäjäksi (<https://ilmoitus.rahanpesu.fi>).**
- 5. Ilmoita kaikista havaitsemistasi epäilyttävistä liiketoimista KRP:n rahanpesun selvittelykeskukselle matalalla kynnyksellä.**
- 6. Älä paljasta ilmoituksen tekemistä ilmoituksen kohteelle tai muullekaan henkilölle.**
- 7. Pidä ilmoituksen tekemiseksi hankitut tiedot ja asiakirjat erillään asiakasrekisteristä tai muista järjestelmistä. Säilytä tiedot 5 vuotta.**
- 8. Laadi ohjeistus ja kouluta työntekijäsi toimimaan rahanpesulain velvoitteiden mukaisesti.**
- 9. Seuraa pakote- ja jäädytyslistoja säännöllisesti.**
- 10. Liiketoiminnan muuttuessa arvioi omaan toimintaasi liittyviä riskejä uudelleen ja päivitä laatimaasi riskiarviota säännöllisesti.**

1. Ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta

1.1. Epäilyttävä liiketoimi

Epäilyttävä liiketoimi tarkoittaa asiakkaan tavanomaisesta toiminnasta poikkeavaa tai toiminnalle epätyypillistä liiketointa. Liiketoimen epäilyttävyyttä arvioidaan toimialalta saatujen yleisten kokemusten valossa. Liiketoimi voi olla epäilyttävä myös taloudellisen arvonsa vuoksi juuri kyseisen asiakkaan kohdalla.

Rahanpesulain soveltamisalaan kuuluvan toimijan (*ilmoitusvelvollisen*) tulee tuntea asiakkaansa toiminta niin, että poikkeaviin liiketoimiin on mahdollista kiinnittää huomiota. Ilmoitusvelvollisen on hankittava tietoja asiakkaastaan ja tämän toiminnasta sekä seurattava asiakkaan toimintaa. Seurannan tulee olla asiakkaan toiminnan laatuun ja laajuuteen, asiakassuhteen pysyvyyteen ja kestoon sekä riskeihin nähden riittävää sen varmistamiseksi, että asiakkaan toiminta vastaa sitä kokemusta ja tietoa, joka ilmoitusvelvollisella on asiakkaasta ja tämän toiminnasta.

Ilmoitusvelvollisen on kiinnitettävä huomiota poikkeuksellisiin liiketoimiin ja tarvittaessa selvitettävä liiketoimeen liittyvien varojen alkuperä. Mikäli ilmoitusvelvollinen havaitsee poikkeavan liiketoimen, hänen tulee selvittää liiketoimen peruste. Jos liiketoimi vaikuttaa saadun selvityksenkin jälkeen epäilyttävältä tai selvitystä ei saada lainkaan, tulee siitä tehdä ilmoitus rahanpesun selvittelykeskukselle viipymättä. Ilmoituksen tekemisessä on toimittava mahdollisimman ripeästi, jotta ilmoituksen kohteena olevia varoja tai muuta omaisuutta ei onnistuta siirtämään viranomaisien ulottumattomiin.

Mikäli epäilyttävä liiketoimi havaitaan ennen sen toteuttamista tai sen ollessa vielä kesken, ilmoitusvelvollisen tulee keskeyttää liiketoimi lisäselvityksiä varten tai kieltäytyä siitä kokonaan. Ilmoitusvelvollinen voi kuitenkin suorittaa liiketoimen loppuun, jos liiketointa ei voida jättää kesken tai sen keskeyttäminen tai siitä kieltäytyminen todennäköisesti vaikeuttaisi liiketoimen tosiasiallisen edunsaajan selville saamista. Vaikka ilmoitusvelvollinen kieltäytyisi liiketoimen suorittamisesta tai asiakassuhteen perustamisesta tai asiakassuhde irtisanottaisiin epäilyttävien seikkojen vuoksi, ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta tulee silti tehdä. Ilmoitus tulee tehdä myös siinä tapauksessa, että liiketoimen epäilyttävyyttä havaitaan vasta jälkikäteen.

"Asiakkaan haluttomuus toimittaa pyydettyä aineistoa herätti epäilykseni."

"Asiakasyritys maksaa perusteettomista palveluista"

"Ulkomaisen yhtiön tilille siirretään merkittäviä summia, syytä en tiedä."

1.2. Mikä on ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta – ja mikä se ei ole

Ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta, rahanpesuilmoitus, STR, *Suspicious transaction report*. Kaikilla näillä termeillä tarkoitetaan ilmoitusta, joka ilmoitusvelvollisen tulee tehdä keskusrikospoliisissa toimivalle rahanpesun selvittelykeskukselle aina havaitessaan epäilyttävän liiketoimen.

Rahanpesuilmoitus tulee tehdä matalalla kynnyksellä. Liian usein rahanpesuilmoitus jää tekemättä siksi, ettei ilmoitusta ymmärretä tehdä tai ilmoitusvelvollisella ei mielestään ole riittävästi näyttöä epäilyksensä tueksi. Mitään näyttöä ei kuitenkaan edellytetä. Ilmoitusvelvollisen ei myöskään tarvitse arvioida, onko kyse rikoksesta. Varojen alkuperän ja liiketoimen todellisen luonteen selvittäminen kuuluu rahanpesun selvittelykeskuksen tehtäviin.

Rahanpesuilmoituksen tekemisessä kyse ei ole rikosilmoituksesta. Kyse on pikemminkin vihjeestä, jolla ilmoitusvelvollinen kertoo viranomaiselle työtehtäviensä ohessa havaitsemastaan poikkeuksellisesta toiminnasta, jota viranomaisen voisi olla syytä selvittää tarkemmin. Ilmoitusvelvollisen tekemä rahanpesuilmoitus voi johtaa esitutkintaan ja rikostuomioon, mutta aina näin ei käy. On varsin tavallista, että tapauksen käsittely päättyy jo selvittelyvaiheessa, jos ilmenee, ettei kyse ole rikoksesta.

Ilmoittajan turvallisuuden takaamiseksi rahanpesuilmoituksen tekijän henkilöllisyys on salassa pidettävä tieto, eikä sitä luovuteta rahanpesuilmoituksen kohteelle.

"Arvokas liiketoimi on ristiriidassa asiakasprofiilin kanssa."

1.3. Miten ilmoitus tehdään?

Ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta tehdään sähköisesti rahanpesun selvittelykeskuksen GoAML-sovellusta käyttäen.

Rahanpesuilmoitus tehdään osoitteessa <https://ilmoitus.rahanpesu.fi/Home>.

Vain rahanpesulain mukaiset ilmoitusvelvolliset voivat rekisteröityä ilmoitussovellukseen. Kaikkien ilmoitusvelvollisten onkin suositeltavaa rekisteröityä ilmoitussovelluksen käyttäjiksi jo ennakolta, vaikka ilmoittaminen ei olisi vielä ajankohtaista.

Yksityishenkilöt eivät voi tehdä rahanpesuilmoitusta sovelluksen kautta, mutta he voivat tarvittaessa olla yhteydessä rahanpesun selvittelykeskukseen sähköpostitse lähettämällä viestin osoitteeseen [rahanpesuilmoitukset\(at\)poliisi.fi](mailto:rahanpesuilmoitukset(at)poliisi.fi).

1.4. Mistä ilmoitan?

Alle on koottu joitain yleisiä esimerkkejä ilmoitusta vaativista liiketoimista ja tilanteista.

Mistä ilmoitan?

- Liiketoimi poikkeaa asiakkaan normaalista toiminnasta.
- Liiketoimi on muuten epätavallinen, esimerkiksi taloudelliselta arvoltaan tai luonteeltaan.
- Liiketoimi on kyseisellä toimialalla poikkeava.
- Asiakkaan tuntemiseksi vaadittavat asiakirjat ja selvitykset ovat puutteellisia, vääriä tai väärennetyjä.
- Asiakkaana olevaa oikeushenkilöä tai sen tosiasiallisia edunsaajia ei pystytä tunnistamaan tai luotettavasti selvittämään.
- Asiakkaalla tai liiketoimella on liittymäkohta valtioon, jonka rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntajärjestelmä ei täytä kansainvälisiä velvoitteita.
- Liiketoimea ei suoriteta tai asiakassuhdetta ei perusteta tai se irtisanotaan liiketoimen tai asiakassuhteen epäilyttävyyden vuoksi.

Yllä oleva lista ei ole tyhjentävä. Esimerkiksi asiakkaan poliittinen vaikutusvalta eli PEP-status (*politically exposed person*) voi joissain tilanteissa olla syy tarkastella asiakkaan suorittamia liiketoimia tarkemmin ja tehdä niitä koskeva rahanpesuilmoitus tavallista herkemmin.

Seuraavissa luvuissa käsitellään toimialakohtaisesti joitain asiakassuhteisiin tai liiketoimiin liittyviä seikkoja, jotka voivat viitata rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen. Tähän ohjeeseen on listattu toimialoittain epäilyttäviä liiketoimia, joihin ilmoitusvelvollisen olisi syytä kiinnittää huomiota. Luvuissa esitetyt indikaattorilistat ovat esimerkinomaisia, eivätkä ne ole tyhjentäviä. Toisaalta listan mukainenkaan toiminta ei ole tae rikollisesta toiminnasta, vaan usein tilanteeseen voi olla laillinen selitys.

Lisäksi toimialakohtaisissa luvuissa esitetään tapausesimerkkejä tilanteista, joissa rahanpesuilmoitus on syytä tehdä.

2. Kiinteistön- ja vuokrahuoneistojen välittäjät

Havaitse, selvitä ja ilmoita!

- Asiakas, hänen läheisensä tai yhtiökumppaninsa on poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö.
- Asiakkaan tuntemiseksi vaadittavat asiakirjat ja selvitykset ovat puutteellisia. Asiakas pyrkii käyttämään väärää tai väärennettyjä tunnistamisasiakirjoja (identiteettivarkaudet).
- Asiakkaan antamat tiedot ovat ristiriidassa asiakastietojen, asiakkaan profiilin (sijoittaja-asiakas, omaan käyttöön asuntoa hankkiva jne.) tai käyttäytymisen kanssa. Ristiriita ilmenee toteutettavan kaupan ja asiakkaan taloudellisen tilanteen välillä.
- Asiakas tarjoaa huomattavaa ylihintaa kohteesta tai on valmis myymään kohteen huomattavaan alihintaan.
- Asiakas tekee ostotarjouksen näkemättä kohdetta tai pyrkii kiirehtimään kauppooja ilman perusteltua syytä.
- Asiakas tekee lyhyessä ajassa useita kiinteistö- tai huoneistokauppoja.
- Asiakas tekee taloudellisesti kannattamattomia tai muutoin epärationaalisia liiketoimia. Asiakas voi esimerkiksi myydä juuri ostamansa kohteen eteenpäin, jopa tappiolla.
- Asiakas käyttää bulvaania tai valtakirjalla toimivaa edustajaa kiinteistö- ja vuokraustoiminnassa.
- Asiakkaan edustaja vaihtuu ilman, että edustamiseen oikeuttavia asiakirjoja esitetään.
- Asiakas maksaa perusteetta varoja asiakasvaratilille ja vaatii rahojen palauttamista. Asiakas haluaa palauttaa varansa eri tilille kuin mistä on ne siirtänyt välitysliikkeen asiakasvaratilille.
- Poikkeukselliset maksujärjestelyt. Asiakassuhteeseen liittymätön henkilö maksaa kauppahinnan asiakkaan puolesta osittain tai kokonaan tai kauppahinta maksetaan muulta kuin ostajan tililtä.
- Asiakas pyrkii käteiskauppaan käsirahan tai koko kauppasumman osalta.
- Ensiasunnon ostaja hankkii huomattavan arvokkaan kohteen, eikä hän tarvitse kauppaa varten luottoa.

Tapausesimerkkejä

Kiira Kiinteistönvälittäjä välittää arvokasta kohdetta Helsingin kantakaupungissa. Kiira saa sähköpostia nuorelta ensiasunnon ostajalta, joka kertoo haluavansa ostaa kohteen välittömästi, näkemättä kohdetta. Tämä ei ole Helsingissä tavatonta, mutta Kiira yllättyy, sillä hänen kokemuksensa mukaan ensiasunnon ostajat eivät osta asuntoja käymättä näytöillä. Kaupanteossa ilmenee, ettei ostaja tarvitse lainaa asunnon ostamiseen. Kaupanteossa ostaja kertoo myös, että osa kauppasummasta maksetaan ostajan enon tililtä. Kiira pyytää selvitystä kauppaan käytettävien varojen alkuperästä, mutta koska luotettavaa selvitystä ei saada, Kiira tekee ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta rahanpesun selvittelykeskukselle.

Kiinteistönvälittäjä Tauno Tontti välitti Itä-Suomessa sijaitsevaa tonttia. Kiinteistölle löytyikin pian ulkomaalainen ostaja, jonka puolesta kauppaa hoiti ostajan Suomessa asuva tuttava. Kaupat syntyivät ja kiinteistönvälittäjä, ostajan edustaja ja myyjä suuntasivat pankkiin. Kaupanteossa ostajan edustaja avasi laukun, josta löytyi sovittu kauppahinta käteisenä, 45 000 euroa. Ostajan edustaja kertoi ostajan maksavan kauppahinnan käteisenä, sillä summan maksaminen ostajan pankkitililtä tilisiirtona olisi ostajan kotivaltion pankkijärjestelmän takia hidasta ja vaikeaa. Tauno Tontti oli kuullut samasta ongelmasta aiemminkin ja tiesi tämän pitävän paikkansa, mutta päätti tehdä asiasta rahanpesuilmoituksen; kaupanteko edustajaa käyttäen ja kauppahinnan maksaminen käteisellä olivat seikkoja, joista oli syytä ilmoittaa. Tauno arveli myös pankin tekevän asiasta rahanpesuilmoituksen, mutta Tauno tiesi, ettei se poista hänen omaa ilmoitusvelvollisuuttaan asiassa.

3. Kirjanpitäjät

Havaitse, selvitä ja ilmoita!

- Asiakkaalla on kirjanpidossa runsaita käteisvirtoja, vaikka toimialalla ei normaalisti käytetä käteistä.
- Käteisvirtoja on alaan nähden poikkeuksellisen vähän ja kirjanpitäjä epäilee asiakkaan myyvän tuotteita tai palveluita pimeästi.
- Asiakas vaihtaa toistuvasti kirjanpitäjää tai tilintarkastajaa.
- Asiakas tekee taloudellisesti kannattamattomia liiketoimia.
- Yrityksen maksamat palkat ovat liian pieniä normaaliin elämiseen.
- Yritys antaa tai vastaanottaa epäilyttäviä lainoja yrityksen lähipiiriltä.
- Asiakkaan suorittamat liiketapahtumat ovat ristiriidassa asiakasprofiilin kanssa määrältään tai perusteeltaan.
- Liiketoimella ei näytä olevan ilmeistä taloudellista tarkoitusta.
- Inventaarion mukaan yrityksen varasto pienentyy huomattavasti myyntiä kerryttämättä.
- Liiketoimi poikkeaa tavanomaisesta esimerkiksi taloudellisen arvonsa tai luonteensa vuoksi.
- Tositteet vaikuttavat valetositteilta.
- Yrityksen omistusrakenteissa on epäselvyyksiä tai rakenteet eivät ole vaivatta selvitettävissä, jolloin herää epäily sosaliallisten edunsaajien salaamisesta.
- Yrityksellä ei ole työntekijöitä ja tätä on pidettävä poikkeuksellisena liiketoimintaan nähden.
- Yrityksellä on erityisen monimutkaisia lainajärjestelyjä.
- Uuden yrityksen myynti on poikkeuksellisen suurta.
- Yritys suorittaa esimerkiksi konsulttimaksuja veroparatiisiyrityksille tai -tileille.
- Yrityksen kirjanpidosta ilmenee toimialaan nähden perusteeltaan, lukumäärältään tai summaltaan epätyypillisiä suorituksia, kuten konsulttimaksuja tai sopimussakkoja.
- Yrityksellä on liiketoimintaan nähden poikkeuksellisen paljon käteisnostoja tai -talletuksia.
- Liiketoimissa tai -tapahtumissa on osallisina epäiltyjä rikollisia tai heidän kumppaneitaan.
- Epäilyttävyyden vuoksi asiakassuhdetta ei perusteta tai se irtisanoetaan.

Tapausesimerkkejä

Kallesta oli jo pidempään tuntunut siltä, ettei hänen kahvila-asiakkaansa kirjanpidossa ollut kaikki kunnossa. Kalle piti erikoisena sitä, että omistajanvaihdoksen jälkeen kahvilan käteismyynnit olivat ensin vähentyneet merkittävästi, sitten loppuneet liki kokonaan. Kahvilan omistajan mukaan yritys hyväksyi yhä käteismaksut, mutta kaikki maksoivat nykyään kortilla. Kalle ei ollut varma, mitä tehdä. Kahviloitsijan selitys tuntui uskottavalta, mutta hänen mielessään kummitteli yhä epäily siitä, etteivät kaikki käteismaksut päätyneet kirjanpitoon. Veratessaan kahvilan käteismaksuja toisen kahvila-asiakkaansa käteismaksuihin, Kalle havaitsi eron olevan prosentuaalisesti merkittävä, mutta rahasummaltaan kuitenkin melko pieni. Kalle päätti pelata varman päälle. Kalle teki rahanpesuilmoituksen epäilemästään harmaasta taloudesta. Kahvilan asiakassuhteen Kalle piti kuitenkin voimassa, mutta päätti jatkossa seurata yrityksen kirjanpitoa erityisen tarkasti.

Kalle alkoi käymään asiakkaidensa kirjanpitoja läpi erityisen huolellisesti. Veratessaan asiakkaansa ilmoittamaa inventaarioita edellisvuoden inventaarioon, Kalle yllättäen huomasi yrityksen varaston pienentyneen merkittävästi. Pikaisella laskutoimituksella Kalle arvioi, että varaston pienentymisestä olisi pitänyt kertyä myyntiä vähintään kuusinumeroisen luku, mutta kirjanpidon mukaan myyntiä oli vain noin 15 000 euroa. Kalle tiedusteli varaston pienentymisen ja vähäisen myynnin syytä asiakasyritykseltä, muttei saanut asiaan tyydyttävää vastausta. Kalle teki yrityksestä rahanpesuilmoituksen.

Edellisestä tapauksesta innostuneena Kalle päätti verrata jokaisen asiakkaansa inventaariota edellisvuoden lukuihin ja varmistaa, että varaston muutokset vastasivat myyntiä. Kalle löysikin toisen merkittävän poikkeaman. Tässä tapauksessa varaston pienenemiselle ilman myyntiä oli kuitenkin luonnollinen selitys. Tuote oli mennyt huonosti kaupaksi, jonka vuoksi se oli pilaantunut ja jouduttu hävittämään. Rahanpesuilmoitusta ei tarvinnut tehdä, sillä asiakkaalta saatu selvitys oli riittävää, eikä havaittu poikkeama enää ollut epäilyttävä.

Raskaan viikon päätteeksi Kalle päätti poiketa kotimatalla nakkikioskillä, joka kuului hänen asiakkaisiinsa. Kallen harmiksi nakkikioski oli laittanut lapun lukuille. Kului kolme kuukautta, jonka jälkeen Kalle sai yrityksen kirjanpitoaineiston. Nakkikioskillä ei ollut ollut lainkaan myyntiä kolmeen kuukauteen, mutta yrityksen tilille oli tehty lähes viikoittain käteistalletuksia, joiden summat vaihtelivat 500 ja 1500 euron välillä. Kalle pyysi asiakkaalta selitystä. Nakkikioskiyrittäjän mukaan kyse oli ystävältä saaduista lainoista, ja kuulemma erään käteistalletuksen yhteydessä yrittäjä oli joutunut esittämään pankille ystävänsä kanssa tehdyn lainakirjan, jonka jälkeen talletukset olivat saaneet jatkoa. Myös Kalle pyysi lainakirjan nähtäväksi. Vielä yrittäjältä saadun selvityksenkin jälkeen Kalle piti usein toistuvia käteislainoja hyvin epäilyttävinä, minkä vuoksi hän päätti tehdä rahanpesuilmoituksen. Merkitystä ei ollut sillä, että myös pankki oli saattanut tahollaan selvittää varojen alkuperää ja tehdä samasta asiasta rahanpesuilmoituksen.

4. Oikeudelliset palvelut

Havaitse, selvitä ja ilmoita!

- Asiakas perustaa useita yhtiöitä lyhyen aikavälin sisään ilman verotuksellista, juridista tai liiketoiminnallista syytä.
- Asiakkaalta saadut tuntemistiedot ovat puutteellisia tai asiakkaalta puuttuu oikeus edustaa yritystä, jonka nimissä hän asioi.
- Asiakas vaatii erityistä nopeutta taloudellisissa liiketoimissa, vaatii pilkkomaan liiketoimen tai on valmis maksamaan huomattavan suuren palkkion liiketoimen suorittamisesta.
- Tosiasiallisia edunsaajia pyritään peittelemään monimutkaisin yritysraentein tai toimimalla siten, että tosiasialliset edunsaajat jäisivät selvittämättä.
- Asiakas on erityisen kiinnostunut oikeudellisia palveluita tarjoavan toimijan rahanpesun torjuntatoimista ja -prosesseista.
- Asiakkaan liiketoiminnallisessa osaamisessa on vakavia puutteita, mikä viittaisi siihen, ettei asiakas ole todellisuudessa liiketoimien takana vaan toimisi bulvaanina.
- Asiakkaalla on lukuisia pankkitilejä ilman liiketoiminnallisia perusteita.
- Asiakas pyytää epätarkoituksenmukaista liiketoimea, jolla ei näytä olevan taloudellista tai liiketoiminnallista hyötyä asiakkaalle tai sen epäilään perustuvan valesopimukseen.
- Liiketoimi poikkeaa suuruudeltaan asiakkaan normaalista toiminnasta tai on muuten poikkeava tai tarpeettoman monimutkainen asiakasprofiiliin nähden.
- Asiakas ei suostu tai osaa antaa riittävää selvitystä liiketoimesta ja sen taustoista tai liiketoimeen liittyvissä asiakirjoissa on puutteita.
- Toimeksiannon maksu tulee kolmannelta osapuolelta tai monimutkaisesta rahoitusjärjestelystä.
- Kiinteistö ostetaan tai myydään huomattavasti ali- tai ylihintaan tai asiakas tekee kiinteistösijoituksia valtioon, johon asiakkaalla ei näytä olevan minkäänlaista yhteyttä.

Tapausesimerkit

Ollin Oikeuspalvelut Oy avustaa asiakastaan yrityskaupan järjestelyissä. Kaupan osapuolet ovat sopineet, että tarkemmat neuvottelut aloitetaan heti, kunhan ostaja Ville Viritys on tallettanut Ollin asiakasvaratilille 50 000 euroa osoitukseksi maksukyvystään. Viritys tallettaa summan, mutta tämän jälkeen kumpikaan kaupan osapuolista ei vaikuta järin kiinnostuneilta kaupan yksityiskohdista. Ollia alkaa epäilyttää koko kauppa ja hän yrittää tuloksetta tavoitella Viritystä puhelimitse. Viikon kuluttua Viritys ilmoittaa, ettei kauppa sittenkään toteudu, ja pyytää siirtämään varat Henna Herhiläisen tilille. Olli ei ole kuullutkaan Henna Herhiläisestä, eikä tiedä, mitä tekemistä hänellä on koko jutussa. Olli kieltäytyy ehdottomasti siirtämästä varoja yrityskauppaan kuulumattomalle taholle, ja ilmoittaa tapauksesta rahanpesun selvittelykeskukselle.

Ollin Oikeuspalvelut Oy:hyn ottaa yhteyttä Nelli Nokkela LLC, "(NN LLC)", joka ilmoittaa, että yritys on aloittamassa Suomessa liiketoimintaa, jonka käynnistämiseen se tarvitsee nopeasti Ollin Oikeuspalvelut Oy:n apua. Yrityksen edustaja kertoo, että NN LLC aloittaa nopealla aikataululla erikoiskahvien tuonnin suoraan Kolumbiasta Suomeen. Tähän tarkoitukseen NN LLC haluaa perustaa yhtiön Suomeen ja pyytää Ollin Oikeuspalveluja perustamaan tällaisen yrityksen heidän puolestaan. Lisäksi NN LLC tarvitsee nimellisesti apua yrityksen johtamisessa, koska NN LLC:n henkilökunta ei ole fyysisesti Suomessa. Ollin Oikeuspalveluja pyydetäänkin nimeämään oikeudellisen koulutuksen saaneen työntekijän perustettavan yrityksen hallitukseen. NN LLC on valmis maksamaan yrityksen perustamisesta ja sen hallituksessa olemisesta huomattavan summan etukäteen. Rahoitus toimintaan tulisi NN LLC:n edustajan mukaan aikaisemmista yritysjärjestelyistä.

Koska Ollin Oikeuspalvelut ei saa pyytämiään dokumentteja yrityksen vastuuhenkilöistä, rahoituksesta tai toiminnasta eikä yhteydenpito muutenkaan toimi sillä tavalla ja tarkkuudella kuin Ollin Oikeuspalvelut Oy on tottunut toimimaan, joutuu Ollin Oikeuspalvelut Oy kieltäytymään toimeksiannosta. Ollin Oikeuspalvelut Oy ei voi perustaa toimeksiantoa vain sähköpostikeskustelun pohjalta, jossa luvataan toimittaa tarvittavia dokumentteja piakkoin. Ollin Oikeuspalvelut Oy:n edustaja pohtii pitäisikö asiassa tehdä rahanpesuilmoitus, vaikka hän ei ole saanut selville kaikkia tuntemistietoja eikä kaikkia tietoja liiketoimen laadusta. Ollin Oikeuspalvelut Oy:n edustaja tekee kuitenkin ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta rahanpesun selvittelykeskukselle. Hän päätteli, että ollessaan kahden vaiheilla on ilmoitus parempi tehdä kuin jättää tekemättä.

5. Yrityspalvelut

Havaitse, selvitä ja ilmoita!

- Asiakas perustaa useita yhtiöitä ilman ilmeistä liiketoiminnallista tarkoitusta.
- Asiakas pyytää yhtiön perustamista ilman, että yhtiön on tarkoitus harjoittaa liiketoimintaa tai on epäselvää, mitä liiketoimintaa yhtiön on tarkoitus harjoittaa.
- Asiakkaan liiketoiminnallisessa osaamisessa on vakavia puutteita, mikä viittaisi siihen, ettei asiakas ole todellisuudessa liiketoimien takana vaan toimisi bulvaanina.
- Syy osoitepalvelun käytölle on epäselvä.
- Asiakkaalta saadut tuntemistiedot ovat puutteellisia.
- Toimeksiannon maksu tulee kolmannelta osapuolelta tai monimutkaisesta rahoitusjärjestelystä.
- Tosiasiallisia edunsaajia pyritään peittelemään monimutkaisin yritysra-kentein tai toimimalla siten, että tosiasialliset edunsaajat jäisivät selvit-tämättä.

Tapausesimerkit

Kalle Kirjanpitäjän kirjanpitoasiakkaaksi hakeutui pienyrittäjä, joka tarjosi lu-ennointi- ja konsulttipalveluita. Asiakas pyysi, että voisi merkitä kaupparekiste-riin yrityksensä osoitteeksi Kallen tilitoimiston osoitteen. Kalle ei ollut aiemmin tarjonnut osoitepalveluita, ja ajatuksissaan hän jo mietti, aikoiko asiakas sotkea hänet joihinkin hämäräkuvioidin mukaan ja oliko mies konsultti ollenkaan. Asia-kas kuitenkin kertoi, ettei yhtiöllä ollut omia toimitiloja, mutta yhtiönsä uskotta-vuuden ja oman kotirauhansa vuoksi hän ei halunnut merkitä yrityksen osoit-teeksi omaa kerrostaloasuntoaan. Tästä syystä hän ehdotti järjestelyä kirjanpitä-jälle. Kalle vakuuttui järjestelyn vilpittömästä tarkoituksesta ja suostui. Rahanpe-suilmoitusta ei tehty, ja myöhemmin Kalle alkoi tarjota osoitepalveluita muillekin kirjanpitoasiakkailleen.

Yrkkä Yrittäjä oli rahanpesulain mukainen yrityspalvelun tarjoaja. Toisinaan Yr-kän asiakkaaksi hakeutui henkilöitä, jotka halusivat, että Yrkkä perustaa heidän puolestaan yhtiön. Tällaisia toimeksiantoja Yrkällä olikin ollut jo useita, mutta yh-tään epäilyttävää tapausta ei ollut vielä tullut Yrkälle vastaan. Eräänä päivänä Yrkkään otti kuitenkin yhteyttä henkilö, joka halusi pikaisesti tavata Yrkän ja tehdä tämän kanssa toimeksiantosopimuksen yrityksen perustamisesta. Yrkkä

pyysi asiakkaan toimistolleen tapaamiseen, ja kiireitä valitellen asiakas lopulta suostui. Tapaamisessa kävi ilmi, että asiakas halusi Yrkän perustavan tavan-omaista useamman yhtiön, muttei osannut kertoa kovinkaan kattavasti Yrkälle siitä, millaista liiketoimintaa yritysten olisi tarkoitus harjoittaa tai miksi yhtiöitä piti perustaa yhtä aikaa useampia. Asiakas myös ilmoitti Yrkälle, ettei hän halua oman nimensä tulevan esiin perustettavien yhtiöiden yhteydessä. Yrkästä koko tilanne vaikutti epäilyttävältä ja hän päätti kieltäytyä toimeksiannosta, koska yritysten perustamiselle ei ollut selvästikään mitään perusteltua ja järkevää syytä. Yrkkä teki ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta rahanpesun selvittelykeskukselle.

Hieman samankaltainen tilanne toistui pian uudelleen. Siististi pukeutunut nainen pyysi Yrkkää perustamaan yrityksen, sillä nainen aikoi aloittaa ”lääketieteellisten teknisten osien” maahantuonnin ja myynnin. Yrkkä teki työtä käskettyä, vaikka asiakkaan kanssa samalla jutustellessa kävi ilmi, ettei perustettavan yrityksen toimitusjohtaja osannut kertoa kirjoittamaan maahantuotavista tuotteista eikä hänellä vaikuttavan olevan liiketoimintasuunnitelmaa. Myöskään osaamista tai kokemusta toimialalta naisella ei vaikuttanut olevan. Tapaus jäi mietityttämään Yrkkää siinä määrin, että kun yrityksen perustamisesta oli kulunut joitain viikkoja, Yrkkä teki ilmoituksen rahanpesun selvittelykeskukselle ja kertoi epäilevänsä naisen toimineen bulvaanina.

6. Panttilainauslaitokset

Havaitse, selvitä ja ilmoita!

- Asiakkaan tuntemiseksi vaadittavat asiakirjat ja selvitykset ovat puutteellisia tai asiakas pyrkii käyttämään väärennettyjä asiakirjoja.
- Asiakas vaikuttaa toimivan bulvaanina, ja oikeushenkilöä, tosiasiallista edunsaajaa tai henkilöä, jonka puolesta asiakas toimii, ei pystytä tunnistamaan tai luotettavasti selvittämään.
- Pantattava esine tai omaisuus on asiakasprofiiliin nähden epätyypillinen arvoltaan tai määrältään.
- Pantattavan esineen tai omaisuuden alkuperä on epäselvä tai epäilyttävä.
- Pantin omistus- tai saantiselvitykset ovat poikkeavia tai puutteellisia. Esimerkiksi panttavissa asunto-osakkeissa on epäilyttävä saanto koskien osakkeiden siirtymistä panttaajalle.
- Asiakas haluaa pantata paljon samanlaista ja/tai uutta tavaraa, kuten esimerkiksi elektroniikkaa tai kultakoruja.
- Asiakas suorittaa useita panttauksia lyhyessä ajassa, tai asiakas panttaa ja lunastaa samaa esinettä tai omaisuutta toistuvasti.
- Asiakas pyytää panttausta vastaan saamansa lainan tilittämistä veroparatiisi- tai muussa riskivaltiossa sijaitsevalle tilille tai yhtiölle, taikka muun kuin panttaajan tilille.
- Asiakas haluaa poikkeavan suuren lainan maksettavan hänelle käteisellä.
- Asiakas haluaa maksaa takaisin lainan tai lainan lyhennyksen käteisellä, vaikka laina on alun perin maksettu asiakkaan pankkitilille.
- Lainan käyttötarkoitus vaikuttaa epämääräiseltä tai epäilyttävältä.
- Asiakas hyväksyy pantin aliarvostuksen ja jättää lopulta pantin lunastamatta.
- Asiakas ostaa lunastamattomien panttien huutokaupassa helposti rahaksi muutettavia pantteja, jotka ovat asiakasprofiiliin nähden epätyypillisiä arvoltaan tai määrältään.
- Asiakas haluaa maksaa esineen tai omaisuuden kauppahinnan kokonaan tai huomattavilta osin käteisellä tai muualla kuin Suomessa toimivan luottolaitoksen tililtä.
- Asiakas lunastaa pantin tai ostaa sen huutokaupasta varoilla, joiden alkuperä on epäselvä tai epäilyttävä.
- Asiakkaalla on runsaasti panttauksia, joista on pyytänyt lainan käteisellä ja käteisestä muodostuu kokonaisuutena arvostellen suuri summa.
- Asiakas pyrkii kiirehtimään liiketoimea ilman perusteltua syytä.
- Asiakas käyttää poikkeuksellisen paljon käteistä.
- Asiakas pyrkii monimutkaisiin liiketoimiin.
- Asiakkaan edustaja vaihtuu ilman, että edustajanvaihdosta koskevia asiakirjoja on esitetty.
- Asiakkaan yhteystiedot tai yhtiön johtohenkilöt muuttuvat usein.

Tapausesimerkit

Panttilainaamon päivän ensimmäisen panttilainausasiakkaan antamat maksutiedot lainan maksamista varten näyttivät erikoisilta ja niissä näkyvän pitkän kirjainyhdistelmän eli BIC-koodin perusteella maksu oli menossa ulkomaiseen pankkiin. Maksutiedoissa saajana näytti olevan asiakas itse, mutta tilanne vaikutti silti erikoiselta. Panttilainaamon työntekijä päätti selvittää tilannetta. Asiakas kertoi asuneensa osan elämästään ulkomailla paljon matkustelua vaativan työnsä vuoksi ja viettävänsä edelleen suurimman osan vuodesta muualla kuin Suomessa. Selvityksenä asiakas toimitti otteen, josta näkyi, että ulkomailla oleva pankkitili kuului asiakkaalle ja oli hänen henkilökohtainen tilinsä. Tilanne jäi kuitenkin edelleen mietityttämään panttilainaamon työntekijää, sillä asiakastietojärjestelmän tietojen mukaan asiakkaan aiemmat lainat oli maksettu suomalaiselle pankkitilille. Panttilainaamon työntekijä tarkisti myös EU:n sekä kansainvälisen toimintaryhmä FATF:n korkeariskisten maiden listat. Valtio, jossa asiakkaan ulkomainen pankkitili sijaitsi, ei kuulunut kummallekaan listalle, mutta tilanne vaikutti kuitenkin poikkeavan asiakkaan normaalista toiminnasta. Työntekijä päätti tehdä ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta.

Samana iltapäivänä panttilainaamoon ilmestyi asiakas maksamaan takaisin lainansa, jonka oli nostanut vain viikkoa aiemmin. Kun asiakas ilmoitti haluavansa maksaa lainan kokonaan takaisin käteisellä, panttilainaamon työntekijän epäily heräsi. Hän näki asiakkaan tiedoista, että laina oli alun perin maksettu asiakkaan pankkitilille ja että asiakas ei ollut koskaan aiemmin maksanut lainojaan takaisin näin pian lainan ottamisesta. Tämä oli myös ensimmäinen kerta, kun asiakas pyrki maksamaan koko lainansa kerralla pois ja vieläpä käteisellä. Panttilainaamon työntekijä ryhtyi selvittämään, mistä oli kysymys. Asiakas oli haluton selvittämään asiaa ja ilmoitti varojen alkuperäksi lottovoiton. Selvitys ei ollut panttilainaamon työntekijän mielestä kovinkaan uskottava. Hän pyysikin asiakasta toimittamaan lisäselvityksenä dokumentteja, joista varojen alkuperä kävisi luotettavasti ilmi. Kun tällaisia lisäselvityksiä ei toimitettu, työntekijä teki ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta.

7. Rahoituspalvelujen tarjoajat, luotonantajat ja valuutanvaihtajat

Havaitse, selvitä ja ilmoita!

- Asiakkaan toiminnassa ja omistusrakenteissa on epäselvyyksiä tai omistusrakenteet eivät ole vaivatta selvitettävissä.
- Asiakas pyrkii monimutkaisiin omistus- tai toimeksiantosuhteisiin.
- Asiakas tekee taloudellisesti kannattamattomia tai muutoin epärationaalisia liiketoimia.
- Asiakkaan tili- tai yhteystiedot vaihtuvat usein.
- Asiakkaan hakema rahoitus ei vastaa hänen taloudellista tilannettaan.
- Asiakas pyrkii nostamaan luoton eri tilille kuin se, mikä on vahvalla tunnistuksella vahvistettu.
- Asiakas tekee lyhyen ajan sisällä useita toimeksiantoja, kuten rahoitus-sopimuksia, lainan nostoja tai valuutanvaihtoja.
- Asiakasta ei tavoiteta tai tavoitettavuus ei ole johdonmukaista.
- Asiakas lyhentää lainaa poikkeuksellisen nopeasti heti lainan noston jälkeen.
- Asiakas tekee epätavallisen suuria liिकासuorituksia.
- Asiakassuhteeseen liittymättömät henkilöt takaisinmaksavat asiakkaan rahoitusta.
- Asiakkaalla on suhteellisen suuri asiakaskohtainen rahaliikenne eli luotto lyhennetään pois ja nostetaan uudelleen käyttöön useamman kerran.
- Asiakas vaihtaa useita kertoja pienempiä summia tarkoituksellisesti alle ilmoituskynnysarvon.
- Asiakkaan antama varojen alkuperäselvitys on epäuskottava.
- Asiakas vaihtaa rahaa useiksi eri valuutoiksi.
- Asiakas vaihtaa toistuvasti valuuttaa käyttämättä pankkitiliä.
- Asiakas vaihtaa valuuttaa useassa eri toimipisteessä lyhyellä aikavälillä.
- Asiakas käyttää rahanvaihdossa kuriireja, jotka usein toimivat tunnistamattomien tilaajien puolesta.
- Asiakas vetoaa kiireeseen ja haluaa toimeksiannon hoidettavan erityisen nopealla aikataululla ilman perusteltua syytä.
- Asiakkaan käytös vaikuttaa muuten epäilyttävältä ja epäjohdonmukaiselta.

Tapausesimerkit

Anna Asiakas on tehnyt useamman tuhannen euron kulutusluottosopimuksen Reilu Rahoittamon kanssa. Anna Asiakas on hakenut lainaa aiemminkin ja maksanut luottonsa suurin piirtein sovitussa maksuaikataulussa, muutamaa viivästyntä lyhennyserää lukuun ottamatta. Myös uusimman lainan kohdalla Reilu Rahoittamo ja Anna ovat tehneet kahden vuoden maksusuunnitelman ja sopineet kohtuullisesta kuukausierästä. Pari viikkoa lainan maksun jälkeen Anna kuitenkin lyhentää lainan kokonaan pois. Reilu Rahoittamo kysyy selvitystä tästä asiakkaan profiiliin sopimattomasta käytöksestä. Anna kertoo peruneensa sovitun autokaupan ja haluavansa palauttaa hakemansa rahoituksen. Anna Asiakas on lainaa hakiessa kuitenkin kertonut hakeneensa rahoitusta remonttia varten. Reilu Rahoittamon kysyessä hieman lisää tapauksesta, Annan selitys muuttuu taas, sillä nyt hän kertoo voittaneensa suuren summan arvonnasta. Reilu Rahoittamoa tapaus jää mietityttämään ja se päättääkin tehdä tapauksesta ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta.

Ville Valuutanvaihtaja on juuri sulkemassa valuutanvaihtoliikettään siltä päivää, kun liikkeeseen astelee kiireisen oloinen asiakas. Asiakas haluaa vaihtaa 2500 euroa useampaan eri valuuttaan. Yhtä asiakkaan pyytämistä valuutoista ei ole saatavilla asiakkaan tarvitsemaa määrää, joten asiakas kertoo ottavansa sen tilalta toista valuutta. Tämä jää ihmetyttämään Villeä ja hän kysyy asiakkaalta tästä. Asiakkaan vastaus on ympäripyöreä ja jää hämmentämään Villeä. Villen täyttyessä vaadittavia papereita asiakas kertoo olevansa kiireinen ja hoputtaa Villeä. Ville kysyy vielä asiakkaan käteisvarojen alkuperää, mutta asiakkaan selitys ei Villen mielestä ole uskottava eikä tällä ole antaa kirjallista näyttöä kertomuksensa tueksi. Koska tapauksessa alkaa olla Villen mielestä jo useampi epäilyksiä herättävä indikaattori, hän päättää kieltäytyä toimeksiannosta. Asiakkaan poistuttua liikkeestä Ville tekee välittömästi ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta.

Yritysrahoittaja YX on saanut laskurahoituspyynnön Oivallinen Oy:ltä. Oivallinen Oy toimii pitopalvelualalla, mutta tuottaa myös kahvilapalveluita. Yritysrahoittamolle toimitetun laskun viitenumero puuttuu ja viitteenä on merkintä 'muut palvelut'. Yritysrahoittaja kysyy Oivallinen Oy:ltä laskun perusteena olevaa toimeksiantosopimusta, mutta yritys kertoo, että se on tehty suullisesti. Oivallinen Oy toimittaa kuitenkin laskuun liittyen lisädokumentteja, jotka näyttävät täsmälvän laskun perusteeseen sekä antavat lisätietoa sovitusta toimeksiannosta. Yritysrahoittaja tarkistaa kuitenkin vielä yrityksen perustietoja ja pyytää tietoja yrityksen omistajista. Oivallinen Oy ei lähetä dokumentteja vaan ilmoittaa, ettei halua enää jatkaa rahoitustarjouksesta sopimista. Yritysrahoittaja kysyy asiasta lisätietoa ja Oivallinen Oy:n vastaukset jäävät mietityttämään Yritysrahoittaja YX:ää. Se päättääkin tehdä keskeytyneestä toimeksiannosta ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta.

8. Perintätoimistot

Havaitse, selvitä ja ilmoita!

- Asiakkaalla on useita aputoiminimiä tai aliyhtiöitä.
- Asiakkaalta puuttuu YTJ:stä vastuulliset henkilöt tai yhtymän omistajat.
- Asiakkaan tunnistamisessa on haasteita, esimerkiksi puutteellisten asiakirjojen vuoksi.
- Asiakas kieltäytyy toimittamasta tunnistustietoja perintäyrityksen pyytämässä laajuudessa.
- Asiakkaan antamat osoitteet ovat epäselviä.
- Pankki pyytää lisätietoja velallisesta.
- Asiakas suorittaa käteismaksun kirjeitse.
- Asiakas tekee tavanomaista suurempia suorituksia.
- Asiakkaan lainamäärät ja nopeat takaisinmaksut ovat epäilyttäviä asiakkaan tuloihin nähden.
- Asiakkaan tilinumero vaihtuu tiheään.
- Velan maksaja on eri henkilö kuin velallinen tai osa suorituksesta tulee eri taholta.
- Velka maksetaan eri maasta kuin missä asiakas toimii.
- Velallinen tekee huomattavan liिकासuorituksen.
- Asiakas tekee viitteettömän ylisuorituksen.
- Maksun selite ei vastaa tuotenimikettä tai muuta viitettä.
- Laskutusperuste on epäilyttävä eli laskutusperuste on ristiriidassa asiakkaan toimialan kanssa.
- Perittävä pääoma on poikkeuksellisen suuri.
- Perintään saapuvien perintätoimeksiantojen pääoman määrä poikkeaa toimeksiantajan ilmoittamasta pääasiallisesta pääomasta. Asiakas voi esimerkiksi ilmoittaa perittävien pääomien olevan alle 10.000 euroa, mutta perintään saapuukin 50.000 euron saatava.
- Yksittäisen velkojan saatavia reklamoidaan tavallista useammin.
- Velkojan toiminnassa ilmenee epäjohtonmukaisuuksia.
- Ulosotossa oleva velallinen maksaa suuremman yksittäisen suorituksen tai koko velan loppuun.

Tapausesimerkit

Pellen Perintä Oy:n toimeksiantaja eli asiakas oli laskuttanut yksityishenkilöä laskulla. Noin kahta viikkoa myöhemmin velallinen maksoi kymmenkertaisen summan laskun viitetiedoilla. Pellen lähetti velalliselle ylisuorituskirjeen, jossa pyydettiin velallista ilmoittamaan pankkiyhteystietonsa ylisuorituksen palauttamiseksi. Kahdesti perintätoimisto sai vastauksena ylisuorituskirjeisiin velallisen tyttären maksuyhteystiedot. Kolmannen ylisuorituskirjeen velallisen tyttären puoliso soitti Pellen Perintä Oy:lle ja kertoi velallisen olevan muistisairas ja hänen tyttärellään olevan käyttöoikeus velallisen varoihin. Tyttären puoliso soitti vielä uudelleen ja pyysi Pellen Perintä Oy:tä kohdistamaan osan suorituksesta toimeksiantajan avoimelle laskulle.

Pellen Perintä Oy ei suorittanut mitään pyydettyjä toimenpiteitä tai maksuja, sillä ne vaativat velallisen valtuutuksen. Seuraavaksi velallisen tytär soitti Pellen Perintä Oy:lle, jotta velallinen voisi antaa valtuutuksensa. Puhelun aikana kävi ilmi, ettei velallinen itse osaa tai pysty antamaan valtuutusta, vaan tytär saneli vieressä, mitä tämän pitää sanoa. Väestötietojärjestelmässä ei kuitenkaan ollut merkintää velallisen edunvalvonnasta tai -valtuutuksesta.

Puhelun jälkeen Pellen Perinnälle saapui postitse maksuyhteystiedot, jossa palautuksen saajaksi oli jälleen merkitty velallisen tytär. Pellen Perintä Oy palautti varat pankin selvittelytilille, jotta pankki voi palauttaa varat samalle tilille, josta varat ovat peräisin. Pellen teki asiasta ilmoituksen rahanpesun selvittelykeskukselle.

Perintäyhtiö Karhu Oy sai asiakkaakseen verkkokauppaa pyörittävän Pirjon Purjo Oy:n. Pian Karhu Oy:n asiakaspalvelu tukkeutui velallisten tekemistä reklaamioista, joiden mukaan tilattu tuote ei ollut saapunut, vaikka se oli laskutettu. Kun Pirjon Purjo Oy:ltä ei saatu riittävää lisäselvitystä asiaan, perintäyhtiö alkoi epäillä asiakkaansa syyllistyvän verkkokauppahuijaukseen. Karhu Oy irtisanoi toimeksiantosopimuksensa ja teki asiasta rahanpesuilmoituksen.

Vaikka laskujen perintä oli jo asiakkuuden irtisanomisen myötä päätetty, jo lähetetyille laskuille kertyi vielä tilityksiä tasaiseen tahtiin. Rikosepäilyn vuoksi Karhu Oy ei niitä tilittänyt Pirjon Purjo Oy:lle, vaan piti varat asiakasvaratilillään.

9. Taide- ja tavarakauppiat

Havaitse, selvitä ja ilmoita!

- Asiakas pyrkii välttämään henkilöllisyytensä todentamisen jakamalla liiketoimeen sisältyvät maksusuoritukset useaan erilliseen tapahtumaan, jotka kuitenkin kytkeytyvät toisiinsa ylittäen kynnsarvon 10 000 euroa.
- Asiakkaan ostamat taikka taidetta tai tavaroita välittävälle taholle myytäväksi tarjoamat taide-esineet tai tavarat ovat asiakasprofiiliin nähden epätyypillisiä arvoltaan tai määrältään.
- Asiakas tuo taidetta tai tavaraa välittävälle taholle myyntiin taide-esineen tai tavarat, jonka alkuperä on epäilyttävä.
- Asiakas haluaa ostaa taide-esineen tai tavarat näkemättä kohdetta, pyrkii kiirehtimään kauppiaa ilman perusteltua syytä tai haluaa tehdä kaupan arvioituun hintaan verrattuna huomattavaan yli- tai alihintaan.
- Asiakas suorittaa useita arvokkaita taide-esineen tai tavarat kauppiaa lyhyessä ajassa.
- Asiakas myy ostamansa taide-esineet tai tavarat pian eteenpäin, välittämättä tästä syntyvistä tappioista.
- Asiakas pyrkii monimutkaisiin liiketoimiin.
- Asiakas haluaa suorittaa arvokkaan taide-esineen tai tavarat kauppahinnan kokonaan tai huomattavilta osin käteisellä tai muualla kuin Suomessa toimivan luottolaitoksen tililtä.
- Asiakas käyttää huomattavan määrän käteistä hankintoihin, vaikka asiakas on avannut liikkeeseen myös ostotilin.
- Kauppahinnan maksaa kokonaan tai osittain joku muu kuin taide-esineen tai tavarat ostaja taikka kauppahinta maksetaan muun tahon kuin asiakkaan tililtä ilman perusteltua syytä.
- Taide-esineen tai tavarat palauttamisesta tai jälleenmyynnistä saadut varat pyydetään palauttamaan muulla kuin alkuperäisellä maksutavalla tai tilittämään kolmannelle taholle.
- Asiakas toimii bulvaanina.
- Oikeushenkilöä, tosiasiallista edunsaajaa tai henkilöä, jonka puolesta asiakas tai tämän edustaja toimii, ei pystytä tunnistamaan tai luotettavasti selvittämään.
- Asiakkaan edustaja vaihtuu ilman, että aiheeseen liittyviä dokumentteja on esitetty.
- Asiakkaan yhteystiedot tai yhtiön johtohenkilöt muuttuvat usein.

Tapausesimerkit tavarakauppa

Taina Tavarakauppias oli juuri sulkemassa liikettään, kun liikkeen ovista asteli kiireisen oloinen asiakas sisään. Asiakas ryhtyi kyselemään Tainalta, millaisia tavaroita tällä oli myynnissä ja paljonko arvokkaimmat maksoivat. Taina piti tilanetta hiukan erikoisena, mutta ryhtyi palvelemaan asiakasta. Asiakas ei kauaa malttanut kauppvoja hieroa, vaan halusi ostaa vanhan arvokellon sitä sen enempiä tutkimatta. Taina kertoi asiakkaalle kellon hinnan olevan 6 000 euroa, sillä kyseessä oli erittäin hyväkuntoinen yksilö. Asiakas ryhtyi kaivamaan taskustaan seteleitä, joista laski myyntitiskille ison nipun arvoltaan suhteellisen pieniä ja huonokuntoiselta näyttäviä seteleitä. Mistähän tässä on oikein kysymys, Taina mietti mielessään. Pääosin hänen asiakkaansa maksoivat ostoksensa pankkikortilla. Taina totesi kuitenkin, että tässä tilanteessa ei rahanpesulain mukainen 10 000 euron kynnyksarvo kuitenkaan ylittynyt.

Parin päivän kuluttua sama kiireinen asiakas ryntäsi Tainan liikkeen ovesta sisään, tällä kertaa heti aamulla. Asiakas oli täysin samalla asialla kuin viimeksi, kysellen arvokkaimpien Tainan myymien tavaroiden perään ja hoputtaen kauppvoja. Tällä kertaa asiakas valitsi itselleen arvokkaan korun, jonka hinnaksi Taina oli määritellyt 4 500 euroa. Setelitikku ilmestyi jälleen asiakkaan taskusta ja asiakas ryhtyi laskemaan nuhjuisia seteleitä myyntitiskille. Hetkinen! Taina havahtui ja ynnäsi asiakkaan edellisen käteissuorituksen ja nyt pöydälle ilmestyvän käteisen summat yhteen. 10 500 euroa. Tässä oli nyt selvästi kysymys toisiinsa kytkeytyvistä suorituksista, pohti Taina, ja ryhtyi rahanpesulain mukaisiin asiakkaan tunnistamistoimenpiteisiin.

Asiakas ärsyyntyi Tainan kyselyistä eikä suostunut yhteistyöhön. Varojen alkuperästä asiakas ei suostunut antamaan muuta kuin suullisen selvityksen, jonka mukaan hän oli myynyt juuri autonsa ja saanut käteisen sitä kautta. Henkilöllisyystodistuksena asiakas koitti tyrkyttää Tainalle kuvaton Kela-korttia. Taina alkoi olla epäileväinen ja pohti, oliko asiakas kenties yrittänyt välttää henkilöllisyytensä todentamisen jakamalla käteismaksut kahteen osaan. Selvitys varojen alkuperästäkään ei tyydyttänyt Tainaa. Myös pienet setelit ja niiden huono kunto epäilyttivät Tainaa. Taina totesi, että tätä liiketoimea hän ei voi loppuun asti suorittaa, mikäli asiakas ei esitä oikeaa henkilöllisyystodistusta ja selvitä luotettavalla tavalla käteisvarojen alkuperää. Asiakas lähti liikkeestä vähin äänin, ja Taina Tavarakauppias teki ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta rahanpesun selvittelykeskukselle niillä tiedoilla, jotka hän oli asiakkaasta saanut.

Tapausesimerkit taiteen myynti

Omalta työhuoneeltaan käsin työskentelevän Tapani Taidemaalarin maine erinomaisen taitavana öljyvärimaalauksen tekijänä oli noteerattu sekä Suomessa että ulkomailla. Eräänä päivänä Tapani Taidemaalari sai yhteydenoton siivousalan yritykseltä Pesu & Putsis Oy. Yrityksen edustajaksi esittäytynyt Valtti Valkopesu tiedusteli, voisiko Tapani tehdä tilaustyönä Pesu & Putsis Oy:n uusiin toimitiloihin öljyvärimaalauksen. Valkopesu kertoi Tapanille, että maalauksella oli jo kiire, koska uudet toimitilat oli määrä ottaa käyttöön jo parin viikon kuluttua.

Valkopesu ilmoitti maksavansa Tapanille mielellään vähän ekstraa, jos taulun saisi valmiiksi käden käänteessä. Tapani hämmentyi ehdotuksesta. Miksi siivousalan yritys halusi ostaa häneltä näin kiireisellä aikataululla öljyvärimaalauksen? Tapani tiesi olevansa laajalti noteerattu ja etevä taidemaalari, jolla ei asiakkaita ollut pulaa, mutta tilanne tuntui oudolta. Tapani päätti kuitenkin ehdottaa Pesu & Putsis Oy:n edustajalle tapaamista, jotta hän saisi lisää tietoa liiketoimesta ja Pesu & Putsis Oy:sta. Yrityksen edustaja Valtti Valkopesu ilmoitti itse olevansa juuri matkoilla, mutta kertoi lähettävänsä tapaamiseen toisen henkilön, Tiina Tuntemattoman.

Tapaamisessa Tiina Tuntematon kertoi Tapani Taidemaalari, että Pesu & Putsis Oy maksaisi mielellään maalauksesta 10 000 euroa, kunhan Tapani vain tekisi taulun valmiiksi mahdollisimman pian. Tapani hämmästy, sillä hän ei ollut vielä ehtinyt kertoa hinnoitteluperusteistaan mitään. Hälytyskellot alkoivat soida, kun Tiina Tuntematon ehdotti, että osa summasta maksettaisiin käteisellä ja osa Valtti Valkopesun oman pankkitilin kautta, koska se olisi ”sujuvampi tapa”. Pian kävi myös ilmi, ettei Tiina Tuntematon tuntenut Pesu & Putsis Oy:n liiketoimintaa juuri lainkaan ja Tiinan esittämä henkilöllisyyden todentamisasiakirjakin näytti juuri kuivausrummusta tulleet. Tiinan antamat selvitykset eivät olleet uskottavia. Varojen alkuperän Tiina kertoi olevan siivousfirman liiketoiminnasta, vaikkei hän väitteensä tueksi mitään dokumenttia pystynyt kuitenkaan esittämään. Tapanin mielestä liiketoimi vaikutti varsin epäilyttävältä ja Tapani pyysikin sekä Valtti Valkopesua että Tiina Tuntematonta toimittamaan vielä lisäselvityksiä. Kun Pesu & Putsis Oy:sta ei enää kuulunut mitään, Tapani Taidemaalari totesi, että sopimusta ei synny ja teki viipymättä ilmoituksen rahanpesun selvittelykeskuskelle.

10. Veroneuvojat

Havaitse, selvitä ja ilmoita!

- Yrityksen omistusrakenteissa on epäselvyyksiä tai rakenteet eivät ole vaivattava selvitettävissä, jolloin herää epäily tosiasiallisten edunsaajien salaamisesta.
- Yrityksen nimi tai yhteystiedot vaihtuvat.
- Yrityksellä ei ole työntekijöitä ja tätä on pidettävä poikkeuksellisen liiketoimintaan nähden.
- Yrityksellä on erityisen monimutkaisia lainajärjestelyjä.
- Asiakas suorittaa esimerkiksi konsulttimaksuja veroparatiisiyrityksille tai -tileille.
- Asiakas vaikuttaa hakevan neuvontaa rahanpesua varten.
- Asiakas on erityisen huolissaan veroneuvojan luotettavuudesta ja asiakkaan ilmaisemien tietojen tai hänen esittämiensä pyyntöjen salassapidosta.
- Asiakas pyrkii kiertämään veroja tai pyytää neuvoja varojen ohjaimiseksi esimerkiksi offshore-yhtiöille tai tileille huomaamatta tai epäilyksiä herättämättä.
- Asiakas on kiinnostunut mahdollisuudesta kierrättää varoja palveluntarjoajan asiakasvaratilin kautta.
- Asiakas käyttää ulkomaisia tilejä ilman liiketoimintaan liittyvää syytä.
- Liiketoimissa tai -tapahtumissa on osallisina epäiltyjä rikollisia tai heidän kumppaneitaan.

Tapausesimerkit

Ville Veroneuvojan työviikko alkoi lupaavasti. Työpäivä oli buukattu täyteen asiakastapaamisia, joista päivän ensimmäinen oli Villen vakioasiakas Kierto & Kaarto Oy, jonka asiointi Ville Veroneuvojan luona sujui yleensä mallikkaasti. Yrityksen omistusrakenne oli läpinäkyvä ja helposti hahmotettava, eikä Villellä ollut muutoinkaan ollut koskaan mitään syytä huoleen Kierto & Kaarto Oy:n asiakassuhteen aikana. Tapaamisessa Kierto & Kaarto Oy kuitenkin pyysi Villeltä tavanomaisesta poikkeavaa neuvoa. Kierto & Kaarto Oy:n tarvitsisi pikaisesti siirtää merkittävä määrä varoja erälle toiselle yritykselle ja se pyysi Villeä neuvomaan, miten varat saataisiin mahdollisimman ”sutjakkaasti” ja vähin äänin Off & Shore Oy:lle. Ville pyysi Kierto & Kaarto Oy:n edustajalta lisätietoja, mistä tällaisessa toimeksiannossa oikein oli kysymys ja miksi varoja haluttiin siirtää juuri Off &

Shore Oy:lle. Kävi ilmi, että Off & Shore Oy:lla oli sama omistusrakenne kuin Kiertö & Kaarto Oy:lla, eikä esimerkiksi tosiasiallisista edunsaajista jäänyt näin ollen epäselvyyttä. Kiertö & Kaarto Oy kertoi Villelle muutoinkin avoimesti, mistä Off & Shore Oy:n liiketoiminnassa oli yleisesti ottaen kysymys. Toteutettavan liiketoimen osalta Kiertö & Kaarto Oy ilmoitti varojen siirtelyn syyksi kuitenkin vain ”verojärjestelyn”. Ville ilmoitti Kiertö & Kaarto Oy:lle, ettei hän valitettavasti voi näillä tiedoilla antaa neuvontaa kyseisessä asiassa. Ville teki tapauksesta ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta.

Kalle Kirjanpitäjä tarjosi taloushallinnon palveluiden ohella veroneuvontaa. Eräs Kallen kirjanpitoasiakkaista varasi ajan veroneuvontaan, jossa hän kertoi haluavansa laajentaa toimintaansa teollisuuden alalle. Tarkoituksena olisi maahantuoda puutavaraa sekä muita materiaaleja teollisuuden käyttöön. Kalle oli yllyttynyt, sillä laajentumissuunnitelmat poikkesivat merkittävästi asiakkaan nykyisestä toiminnasta; asiakkaalla oli pieni, vain yrittäjän itsensä työllistävä autovuokraamo. Kallen keskustellessa asiakkaan kanssa hän huomasi asiakasta kiinnostavan erityisesti arvonlisäveropalautusten saaminen. Kun kävi ilmi, ettei asiakas ollut edes miettinyt tavaran maahantuonnin logistisia järjestelyjä, ja keskustelu ohjautui jatkuvasti arvonlisäveropalautuksiin, Kallen hälytyskellot alkoivat soimaan. Kalle alkoi epäillä, ettei mitään kaupankäyntiä todellisuudessa tapahtuisikaan, vaan asiakkaan pyrkimyksenä oli perusteettomien arvonlisäveropalautusten saaminen. Kallella ei ollut tästä todisteita, mutta hän päätti luottaa väitoonsa; Kalle teki asiasta rahanpesuilmoituksen. Kalle piti edelleen yrittäjän kirjanpitoasiakkuuden voimassa, mutta epäilyjensä vuoksi hän päätti ottaa yrityksen tehostettuun seurantaan.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

